

TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE DRAMA YÖNTEMİNİN KULLANIMI İLE İLGİLİ SORUNLAR

Sedat MADEN*

Özet

Bu çalışmada Türkçe öğretiminde drama yönteminin kullanımı ile ilgili sorunları, öğretmen görüşlerine göre tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırma, betimsel araştırma desenlerinden tarama modelinde yapılmıştır. Araştırmanın evrenini temsil edebilecek özelliğe sahip örneklem ise, 2009–2010 eğitim-öğretim döneminde, Adana, Trabzon, Erzurum, Giresun, Ordu il merkezlerinde görev yapan Türkçe öğretmenleri arasından (n=66) rastgele seçilmiştir. Çalışma grubundaki Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemine yönelik yaşadıkları ve yaşanabileceğini düşündükleri sorunları belirlemek için araştırmacı tarafından hazırlanan Drama Yöntemine Yönelik Sorunları Belirleme Anketi kullanılmıştır. Hazırlanan anket alan uzmanlarınca incelendikten sonra ön uygulamaya tabi tutulmuştur. Uygulama sonrası anketin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısının 0,84 olduğu görülmüştür.

Araştırma sonucunda Türkçe öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda; öğretmenlerin drama yöntemini kullanma ile ilgili olarak kuramsal hazırbulunuşluğa, öğretmenlik meslek bilgisine, dersin içeriğine, öğretim ortamına, öğrenciye ve diğer etkenlere dayalı sorunların olduğu belirlenmiştir.

Anahtar sözcükler: *Türkçe öğretimi, drama yöntemi, öğretmen görüşleri.*

THE PROBLEMS CONCERNED WITH USING DRAMA METHOD IN TURKISH TEACHING

Abstract

In this study, it has been aimed to determine the problems concerned with using drama method in Turkish teaching by the opinions of teachers. The research has been implemented in scanning model which is one of the descriptive research designs. As a working group of the research, it has been randomly selected 66 Turkish teachers working in Adana, Trabzon, Erzurum, Giresun and Ordu city centers in education year of 2009-2010. In order to determine the problems of Turkish teachers in working group as they are using drama method, it has been used The Survey for Determining the Problems Concerned with Drama Method prepared by the researcher. After the prepared survey has been checked by the field experts, it has been implemented with pre-application and after this implementation, it has been seen that Cronbach's Alpha coefficient for internal consistency equals to 0.84.

As the result of the research, according to the opinions of Turkish teachers, it has been reached that the teachers have some problems based to theoretical readiness, teaching profession knowledge, the content of the lesson, learning environment, student and other factors concerned with using drama method.

Keywords: *Turkish language teaching, drama method, teachers' opinion.*

* Yrd. Doç. Dr., Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, sedd52@gmail.com

GİRİŞ

Eğitim sistemi, kendi kendine yetebilen, öğrendiğini uygulayabilen, edindiği bilgi ve deneyimi aktarabilen, eleştirel düşünen, yaratıcı hareket edebilen, problem çözebilen ve sosyal yapıya uyum sağlayabilen bireyler yetiştirmek için çalışmaktadır. Geçmişten bugüne eğitim sistemlerinin amaç, ilke, uygulama ve değerlendirme gibi unsurlarında çağın gerekliliklerine uygun değişiklikler yaşanmış ve yaşanmaktadır. Bugün de öğretmen merkezli öğretimden ve ezbere dayalı öğrenmeden öğrenci merkezli öğretime ve bilgiye ulaşma, bilgiyi etkili kullanabilme yollarını öğreten öğrenme yaklaşımına geçiş süreci yaşanmakta; her geçen gün eğitim felsefesinde, öğretim programlarında, strateji, yöntem ve tekniklerinde ayrıca öğretmen yetiştirmede bu değişim görülmektedir. Bu değişikliklerin temelinde öğretim sürecinden beklenenler yer almaktadır. Bütün öğretim alanları bu değişikliklerden etkilenmektedir.

Eğitim programlarının belli bir hedefe ulaşması, öğretmen yetiştirmedeki niteliğe ve niceliğe, çağdaş yöntem ve tekniklere verilen değere bağlıdır. Enformatik çağı olarak adlandırılan bu dönemde yeni program, yöntem ve sistemlere doğru bir atılım vardır ve bu gerçek kaçınılmazdır (Güney ve Ersoy, 2010). Öğrencilere sağlanan öğretim ortamı ve etkinlikleri öğrenci başarısını etkileyen önemli etmenlerden biridir. Bu nedenle birçok eğitimci, öğretim etkinliklerini daha etkili bir hale getirmek için yeni öğretim yöntem ve teknikleri geliştirmektedir (Erden, 1988). Öğretim yöntemleri, öğretmenlerin sınıflarda öğrenmeyi sağlamak ve kolaylaştırmak için uyguladıkları sistemlerdir (Taşpınar ve Atıcı, 2002: 211). Öğretim sistemleri olarak yöntemler, öğretmenlerin öğretim hedeflerine ulaşmak ve kalıcılığı sağlamak için gerekli materyal, teknik, süre, dikkat gibi bileşenleri etkili kullanmalarını ve planlı bir süreç oluşturmalarını sağlar. Öğretim sürecindeki başarı ile arasında doğru bir orantı bulunan öğretim yöntem ve teknikleri, eğitim yaklaşımlarına uygun farklılıklar göstermektedir. Geleneksel yöntemler, anlatım gibi tek yönlü iletişime dayanan, sınıf içi eğitim yaşantılarında öğretmenin etkin olduğu, öğrencinin pasifleştiği, bilgilerin tek düze anlatıldığı, öğretmen-öğrenci arasındaki etkileşimin yok denecek kadar az ve kalıplara bağlı olduğu, öğretmen merkezli yöntemler olarak tanımlanmaktadır. Çağdaş öğretim yöntemleri ise öğrencinin öğrenme sürecine etkin olarak katıldığı, öğretmenin rehber olarak sürece yardımcı olduğu, bireysel ve grup çalışmalarının yapıldığı, iş birliği, yaratıcılık, eleştirel düşünme, özgün davranma ve problem çözme gibi kavramlara önem verildiği, öğrenci merkezli yöntemler olarak tanımlanabilir (Aydın, 2001; Küçükahmet, 1998). Freire (1972)'e göre geleneksel modelde, eğitim yöntemleri öğrenciyi içerik ve eğitim sürecinden izole etmektedir. Bu yönetime göre, öğretmen her şeyi bilir; fakat öğrenciler hiçbir şey bilmezler. Öğretmen konuşur, bilgi verir, tanımlar ve tekrar eder. Öğrenciler ise mekanik olarak verileni alır, ezberler, tekrar ederler ve depolarlar. Bu tip öğrenme, sorgulayıcı, yaratıcı, eleştirel ve iletişim etkinliklerini engellemektedir. Öğretmen yetiştirme alanında karşılaşılan bu sorunlara ve gereksinimlere hızlı cevap verme kaygısından, davranışların analiz edilmesi, geri besleme ve bireye yönelik olma, ayrıca iş birliği, yaratıcılık, problem çözebilmeye gibi ortak özellikler taşıyan mikro öğretim, jigsaw, drama, bilgisayar destekli öğrenme ve benzeri yöntemler geliştirilmiştir.

Öğretmenin yöntem seçimini etkileyen pek çok etmen bulunmaktadır: Öğretmenin yöntemle ilgili bilgi ve deneyime sahip olması, konunun özelliği, zaman, fiziki ortam, araç-gereç, grubun büyüklüğü öğretmenlerin

seçecekleri öğretim yöntem ve teknikleri etkilemektedir (Küçükahmet, 1998). Bununla birlikte öğretmenin seçtiği yöntem ve tekniği uygularken yaşayabileceği çeşitli sorunlar da bulunmaktadır. Bu sorunlar yukarıda belirtilen özelliklerle doğrudan ilgilidir. Her yöntem ya da teknik her konu için her sınıfta ve her zaman kullanılamaz. Örneğin, öğretmenin bilgi sahibi olmadığı bir yöntemi sınıfta kullanması ya da öğrenci mevcuduna uygun olmayan bir tekniğin kullanılması hedefe ulaşmayı olumsuz etkileyebilir. Öğretmenin konuya, öğrenci özelliklerine ve kendi yeterliliğine göre farklı yöntem ve teknikleri kullanması, bunu yaparken de öğrencileri doğru bir şekilde yönlendirmesi gerekmektedir. Bahsedilen ilkelere uyulmaması, eğitim kurumunun özellikleri ve idarecilerinin tutumu, öğrencilerin ilgisi, sosyoekonomik çevredeki olumsuzluklar hangi öğretim yöntemi olursa olsun uygulanışında sorunlar yaşanmasına neden olabilmektedir.

Öğretmenin öğretme yeteneği kapsamında ele alınan öğretim yöntem ve tekniklerini kullanma durumu, öğretimin etkililiği açısından önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir. Bu çerçevede öğretmenin konuyu öğretmesinde amaçlara ulaşmak için seçeceği öğretim yöntem ve teknikleri, konulara, öğrencilerin yaşlarına, ön öğrenmelerine, beklentilerine, ilgilerine, derse karşı olan tutumlarına uygun olmalı, öğrencileri eleştirel ve yaratıcı düşünmeye, araştırmaya yönlendirmelidir. Ayrıca öğretmenin belirlediği bu yöntem ve tekniklere ait etkinlikler planlı bir şekilde uygulanmalıdır. Eğer öğrenme-öğretme süreci planlandığı gibi gerçekleşmiyorsa, bu süreçte kullanılan yöntem ve teknikler yeniden gözden geçirilmeli, gerekirse değiştirilip yenileri uygulanmalıdır (Aydede vd.,2006).

Drama; öğrenci merkezli, öğreneni etkin kılan, yaparak-yaşayarak, eğlendirerek, öğrenme stillerini destekleyen, kalıcı öğrenmeyi sağlayan çağdaş öğretim yöntemleri arasında kabul edilen bir öğretim biçimidir. San (1991)'a göre, yaratıcı drama; doğaçlama, rol oynama vb. tiyatro ya da drama tekniklerinden yararlanılarak, bir grup çalışması içinde, bireylerin bir yaşantıyı, bir olayı, bir fikri, kimi zaman bir soyut kavramı ya da bir davranışı, eski bilişsel örüntülerin yeniden düzenlenmesi ile gözlem, deneyim, duygu ve yaşantıların gözden geçirildiği oyunsu süreçlerde anlamlandırması, canlandırmasıdır. Drama insana yaşamı için gerekli olan bilgileri ya da donanımları yaşamın içinde (provasını yaparak) kazandırarak eğitimin temel ilkelerini desteklemektedir. Drama, dram sanatından doğaçlama unsurları ve soyut durumları somut olaylara dönüştürmesi ile ayrılarak kendine özgü bir çizgide ilerler (Maden, 2010a: 260).

Drama etkileşim içinde yaşayarak öğrenmeyi sağlayan en başarılı grup içi yöntemlerden biridir (Girgin, 1999). Dramanın bir yöntem olarak eğitimde kullanılması çağdaş insanın toplumsal ilişkilerini düzenlemesine, kendisini tanımaya, üretmesine ve varlığını sergilemesine olanak sağlamaktadır. Drama aracılığıyla olaylar ve durumlarla bunların arasındaki bağlantılar kolayca öğrenilebilir. Dramada dolaylı yoldan anlatım vardır. Bu nedenle başkalarının davranışlarını ve insanın kendi davranışlarını belirli bir mesafeden gözleme imkânı vardır. Dramada bir durum somut ve aynı zamanda soyut ifadelerle keşfedilir. Olayların yaşanarak gelişmesini içeren etkin bir yöntemdir. Drama ile birey, böylece konuyu, mesajı, olayı somutlaştırarak durumu açıklığa kavuşturur (O'Neill ve Lambert, 1995; San, 1996; Adıgüzel, 2006; Kara ve Çam, 2007). Oyuna dayalı bir grup çalışması olarak drama, öğrencilerin farklılıklarını toplumsal bir ifadeyle bir araya getirmelerini, birleştirmelerini sağlar. Katılımcılar kendi deneyimlerini ve bakış açılarını diğerlerine karşı test ederler ve nerelerde farklı olduklarını,

hangi konularda benzeştiklerini görürler. Bu yolla ait olma duygusunun yanı sıra başkalarıyla rahat ve sağlıklı ilişkiler kurma yönünde de önemli beceriler kazanılmış olur (Johnson ve O'Neill, 1984; Adıgüzel, 1993; Kara ve Çam, 2007).

Drama yöntemi hem sosyal bilimlerde hem de fen bilimleri alanlarında kendi kullanım alanı bulmuştur. Öğretmen eğitiminde bir öğretim yöntemi olarak öğretilen ve kullanılan drama, dil öğretimi için de etkili bir yöntemdir. Türkçe öğretiminde drama yönteminin kullanılması, okuma, dinleme, konuşma, yazma gibi becerilerinin öğretiminde yaparak-yaşayarak, kalıcı bir şekilde bilgi ve kuralların alışkanlıklar halinde kazandırılmasını sağlamaktadır. Bunlara ek olarak dil bilgisi kurallarının öğretiminde de dramanın oynusu süreçlerle öğrencileri canlandırmalara katması başarıyı artırabilir. Türkçe öğretmeni alan bilgisini oyunlar içinde uygun tekniklerle öğrenciye aktarmalıdır. Drama eylemi esnasında diğer alanlarla da ilişki kurulmalı, sözlü anlatıma dikkat edilmeli, gerekirse ses çalışmalarına (sosyal oyunlarla) zaman ayrılmalıdır. Türkçe öğretmeni, bir lider olarak drama çalışmasında sürece önem vermeli, öğrencilerin oyunlarla ilgili düşüncelerine ve eleştirilerine de kıymet vermelidir. Çocuk derste öğretmen yönergelerine tamamen bağlı kalmamalıdır. Özgür bir ortam sağlanmalıdır. Türkçenin öğretiminde öğretmene bu olanak sağlayan en etkili yöntemlerden biri de dramadır.

Drama uygulamalarında iletişimin her türlü öğesini sıklıkla kullanma fırsatı vardır. Drama yapısı nedeniyle yakın iletişimi ve paylaşmayı beraberinde getiren, iletişim unsurları ile donanımlı programlarla yürütülmektedir. Drama etkinliklerinin tümü sözlü ve sözsüz iletişime dayanır. Bu sürece katılanlar iletişim sürecinde öncelikle kendi düşüncelerinin, duygularının ve bedeninin farkına varır. Birey olarak tüm bunların farkında olmak ve bunlar arasındaki ilişkileri kurmak, başkalarıyla kurulan ilişkileri doğrudan etkiler. Kendi özelliklerinin farkında olan birey başkalarına da, o gözle bakar ve onları da tanımaya çalışır. İletişim ve etkileşim süreci, bu özellikleri paylaşmaya, onları artırmaya dayanır. Dramada bu paylaşımlar için değişik ipuçları bulmak oldukça kolaydır (Üstündağ, 2001; Arslan, Erbay ve Saygın, 2010).

Drama yöntemi çocuğun dili öğrenmesi ve geliştirmesi için etkili bir yoldur. Bu nedenle Türkçe öğretmenlerinin dramaya yönelik bilgi becerilerini artırmalı ve öğretmen yetiştirmede drama uygulamaları daha önemli hale getirilmelidir. Türkçe öğretmenlerine mesleki seminerlerle drama eğitimi verilmeli, sınıf içinde drama yönteminin kullanımı özendirilmelidir.

Tüm eğitim kademelerinde ve her yaştan insanlarla yapılabilecek drama çalışmaları eğitimin sıkıcı kalıplarını kırarak, çağdaş eğitim sistemiyle bütünleştirilebilir ve kendini geliştirme gereksinimini, heyecanını duyan öğretmen ve öğrenciler yaratabilir (Okvuran, 1995). Sınıf içi dramatik etkinliklerde çocuklar, durumu sadece izliyor görünseler bile, durumu algılama olanağı bulduklarında edindikleri yaşantılar onlar için büyük bir öneme sahiptir. Dramatize edilen bir konuyu izleyici durumunda olanlar, yalnızca olayı yaşarken, dramatize edenler açısından hem yapma hem de yaşama olayı söz konusudur (Bilen, 1996). Dolayısıyla drama yöntemi, hem yaptıran hem de yaşatarak konu, olay, durum hakkında bilgi ve deneyim kazandıran bir öğretim biçimidir. Türkiye'de Türkçe öğretiminde dramanın kullanımı ile ilgili yapılan uygulamaya dayalı araştırmalarda, dramanın geleneksel olan yöntemlere göre dil becerilerini kazandırmada ve iletişim becerilerini geliştirmede daha etkili

olduğu tespit edilmiştir. Serhat Köklü (2003) ilköğretim Türkçe dersinde dinlediğini anlama davranışının kazandırılmasında drama yönteminin etkililiğini ölçmeye yönelik çalışmada, drama yönteminin Türkçe dersinde öğrencinin dinlediğini anlama davranışını kazanmada daha etkili olduğunu ve edebî türlere yönelik ilgiyi yükselttiğini verilere dayanarak açıklamıştır. Bilsen Ünsal (2005)'in Türkçe dersinde drama yönteminin çocuklarının dil ve anlatım becerilerine katkısını araştıran çalışması, drama yönteminin etkin katılım gerektirdiğine deneysel verileri ile ışık tutmaktadır. Ünsal, Türkçenin dört temel dil becerisini geliştirmede dramanın etkili bir yöntem olduğunu ve yöntemin sadece dil öğretiminde değil hayatın her aşamasında kullanılabileceğini de ifade etmiştir. Ahmet Çebi (1996)'nin imgesel dil becerilerinin geliştirilmesine yönelik çalışmada, imgesel dil ile drama arasında nasıl bir bağlantı kurulabileceği irdelenmiştir. Çebi, araştırmasını lise mezunu ve ÖSS'ye hazırlanan beş grup üzerinde uygulamıştır. Drama yönteminin imgesel dil becerileri için geliştirici ve kalıcı etkisi olduğu belirlenmiştir. Ercan Karateke (2006) ise, yaratıcı dramanın ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerine olan etkisini araştıran çalışmada, Antakya ilinde uyguladığı ölçme araçlarının bulgularına dayanarak drama tekniklerinin orta ve uzun vadede dil becerilerinin kazandırılmasında faydalı olacağı sonucuna varmıştır. Buna ek olarak, dramanın iletişim becerilerini kazandırmada etkili olduğunu gösteren birçok araştırma sonucu alanyazında yer almaktadır. Colston (1985), yaratıcı drama uygulamalarının farklı yaşlardaki bireylerin sözel ve sosyal iletişim becerileri üzerinde, Netten (1995) ise, ilkokul ikinci sınıf öğrencilerinin iletişim ve konuşma becerilerinde, yaptıkları hataları düzeltme davranışlarında olumlu değişikliklere sebep olduğunu saptamışlardır (Akt. Özdemir, 2003). Kempe (2003), çalışmada dramanın konuşma ve dinleme becerilerinin desteklenmesinde önemli bir yere sahip olduğunu açıklamıştır. Bayrakçı (2007) araştırmasında, okul öncesi çağında bulunan öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmede yaratıcı drama yönteminin etkili olduğu sonucunu ortaya koymuştur. Akoğuz (2002), yaptığı çalışmada 9–13 yaşlarındaki çocuklara verdiği yaratıcı drama eğitiminin çocukların sözlü iletişim, dinleme ve sözsüz iletişim becerilerini yüksek düzeyde geliştirdiğini belirtmiştir. Öztürk (2006) ise, yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının sözel iletişim becerileri üzerinde drama yöntemiyle işlenen tiyatro dersinin etkili olduğunu vurgulamıştır (Akt. Arslan, Erbay ve Saygın, 2010: 3). Buradan hareketle dil öğretiminde ve iletişim becerilerinin geliştirilmesinde etkili olduğu görülmüş olan dramanın Türkçe derslerinde etkili bir şekilde kullanılması gereklidir. Bunun için Türkçe öğretmenlerinin bu yöntemi kullanmaya hazır olması, müfredatın bu uygulamaları desteklemesi ve okulun fiziki imkânlarının yeterliliği sağlanmalıdır. Bunun sağlanması için drama yönteminin Türkçe derslerinde kullanımının ne düzeyde olduğu, öğretmenden, öğrenciden, okuldan ve yöneticilerden kaynaklanan sorunların tespit edilip, uygun şartların sağlanması çok önemlidir.

Türkçe öğretmenliği lisans programlarında drama çalışmaları yalnızca Tiyatro ve Drama Uygulamaları dersinde değil, diğer derslerde de bir yöntem olarak kullanılmalıdır. Böylece öğretmen adayı drama yöntemini kullanmaya yönelik hem beceri kazanacak hem de örnek çalışmaları görecektir. Türkçe derslerinde ve diğer derslerde öğretmenler, gerekli bilgi, deneyim ve okulun fiziki yetersizliklerinden dolayı drama yönteminin kullanılamayacağına yönelik bir ön yargı içinde olabilir. Ancak Türkçe öğretmenleri tüm eksikliklere rağmen uygun drama teknikleri ile Türkçe derslerinde drama etkinliklerine yer verebilirler. Bu süreçte öğretmenlerin çeşitli sorunlarla karşılaşacakları unutulmamalıdır. Maden (2010a)'ın yaptığı bir çalışmada, Türkçe

öğretmenlerinin drama yöntemini kullanmaya yönelik genel olarak '*Katılıyorum*' düzeyinde öz yeterliğe sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu bulgu, Türkçe öğretmenlerinin genel olarak drama yöntemini kullanmaya hazır olduklarını ve drama yönteminin kullanımına yönelik öz yeterliklere de sahip olduklarını göstermektedir. Dramaya yönelik bu hazır bulunuşluğun öğretmenlere verilecek drama eğitimleri ile uygulamaya dönüşmesi, ayrıca Türkçe öğretmenlerinin dramayı kullanırken yaşayabilecekleri sorunların belirlenip, bu doğrultuda bilgilendirilmeleri ve çözüm yollarının aranması yerinde olacaktır. Bu gerekliliklerden hareketle araştırmada, Türkçe öğretiminde drama yönteminin kullanımıyla ilgili yaşanan sorunların kaynakları öğretmen görüşlerine göre tespit etmek amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, betimsel araştırma yöntemlerinden tarama şeklinde yapılmıştır. Tarama yöntemi olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanlara ait durumların 'ne olduğunu' betimlemeye ve tüm özellikleri ile açıklamaya çalışan incelemelerdir. Tarama yöntemi, var olan durumu inceler ve '*Bunlar nedir?*' sorusuna cevap bulmaya çalışır. Bu yöntem aracılığıyla, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup üzerinde mevcut durumlar, şartlar ve özellikler betimlenerek ortaya konulmaya çalışılır (Best ve Khan, 1993; Cohen ve Manion, 1997; Airasian, 2005; Karasar, 2009).

Çalışma Örneklemini

Araştırma evrenini, Erzurum, Trabzon, Giresun, Ordu, Adana il merkezindeki Türkçe öğretmenleri oluşturmuştur. Araştırmanın evrenini temsil edebilecek özelliğe sahip örneklem ise, 2009–2010 eğitim-öğretim döneminde, aynı il merkezlerinde görev yapan, lisans eğitimleri sırasında Tiyatro ve Canlandırma ile Tiyatro ve Drama Uygulamaları derslerini almış, bunun dışında MEB'in Yaratıcı Drama hizmet içi eğitim seminerlerine katılmış olan Türkçe öğretmenleri arasından rastgele seçilmiştir. Örneklem seçilen 66 Türkçe öğretmeninden 17'si Erzurum, 12'si Giresun, 15'u Trabzon, 10'u Ordu ve 12'si Adana ile merkezinde görev yapmaktadır.

Görev Yeri		Cinsiyet	
Adana	12	Kız	26
Ordu	10	Erkek	40
Trabzon	15		
Erzurum	17		
Giresun	12		
Örneklem	66		66

Verilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi

Çalışma grubundaki Türkçe öğretmenlerinin drama yönteminin kullanımında yaşanan sorunlara yönelik görüşlerini belirlemek için araştırmacı tarafından hazırlanan *Drama Yöntemine Yönelik Sorunları Belirleme*

Anketi kullanılmıştır. Örneklemden en kısa zamanda en fazla sayıda veri toplanabilmesi bakımından veri toplama aracı olarak anket tercih edilmiştir (Ekiz, 2003). İlgili alanyazın taranmış, alan uzmanlarının görüşü de alınarak sorun oluşturacak hususlar maddelere dönüştürülmüş ve bir madde havuzu oluşturulmuştur. Oluşturulan madde havuzu belirli alt başlıklarda gruplandırılmış, Türkçe dersine yönelik maddeler de ayrı bir başlıkta değerlendirilmiştir. Anket "A-Drama yöntemi ile ilgili kuramsal hazırbulunuşluğa yönelik sorunlar, B-Öğretmenlik meslek bilgisine yönelik sorunlar, C-Türkçe dersi içeriğine yönelik sorunlar, D-Öğretim ortamına yönelik sorunlar, E-Öğrenciye yönelik sorunlar ve F-Diğer sorunlar" şeklinde altı alt başlık hâlinde düzenlenmiştir. Hazırlanan anket Türkçe eğitimi uzmanları ve 11 Türkçe öğretmeni tarafından incelenmiş bazı maddelere gerek olmadığı anlaşıl原因 olarak ilgili maddeler çıkarılmıştır. Anket daha sonra 45 Türkçe öğretmeni üzerinde ön uygulamaya tabi tutulmuştur. Uygulama sonrası anketin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısının 0,84 olduğu görülmüştür. Anket, 1-Hayır, 2-Kısmen, 3-Evet şeklinde derecelendirilmiştir. Anketin kapsam geçerliği ve iç tutarlılığı sınıandıktan sonra araştırmacı tarafından araştırma örneklemindeki Türkçe öğretmenlerinin elden ve elektronik posta aracılığıyla ulaştırılmış, aynı şekilde geri alınarak veriler kaydedilmiştir. *Drama Yöntemine Yönelik Sorunları Belirleme Anketi*'nden elde edilen veriler, SPSS 16.0 aracılığıyla frekans ve yüzde teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir.

BULGULAR

Türkçe Öğretmenlerinin Drama Yönteminin Kullanımıyla İlgili Sorunlara Yönelik Görüşleri

<i>A-Drama yöntemi ile ilgili kuramsal hazırbulunuşluğa yönelik sorunlar</i>	Evet	Kısmen	Hayır
	%	%	%
1- <i>Drama nedir?</i> sorusuna cevap verebilirim.	4,5	33,3	62,1
2-Dramanın ilkeleri, teknikleri ve aşamaları nedir, nasıl uygulandığı hakkında bilgiliyim.	4,5	40,9	54,5
3-Drama konusunda bana yol gösterecek kaynakları tanırım.	18,2	31,8	50
4-Drama uygulamaları için eğitim alabileceğim kurumları biliyorum.	6,1	40,9	53
5-Drama uygulamaları bir tiyatro etkinliğidir.	72,7	24,2	3
6-Lisans döneminde aldığım eğitim drama yöntemini kullanmamı kolaylaştırır.	0	12,1	87,9

Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemi ile ilgili kuramsal hazırbulunuşluğa yönelik sorunlarla ilgili görüşleri değerlendirildiğinde; Türkçe öğretmenlerinin % 62,1'inin *Drama nedir?* sorusuna cevap veremediği, % 33,3'ünün ise Kısmen cevabını verdiği; % 54,5'inin dramanın ilkelerini, tekniklerini ve aşamalarını, nasıl uygulandığını bilmediği, % 40,9'unun ise Kısmen bildiği; % 50'sinin dramayla ilgili kaynakları tanımadığı, % 31,8'inin ise Kısmen tanıdığı; % 53'ünün drama konusunda eğitim alabileceği kurumları bilmediği, % 40,9'unun ise Kısmen bildiği ve % 87,9'unun lisans döneminde drama ile ilgili aldığı eğitimin yetersiz olduğu belirlenmiştir.

Ayrıca Türkçe öğretmenlerinin % 72,7'sinin dramayı tiyatro olarak kabullendiği tespit edilmiştir. Bulgulardan hareketle genel olarak, Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemi hakkında yeterli donanıma sahip olmadığı, dramanın hem teorik ilkelerini hem de uygulamada geçerli özelliklerini, tekniklerini ve aşamalarını bilmedikleri, aynı zamanda tiyatro olarak kabullenme gibi yanlış bir kanıya sahip oldukları belirlenmiştir. Özellikle tiyatro etkinliği olarak tanınan drama yönteminin Türkçe derslerinde etkin bir şekilde kullanılamaması dramayla ilgili bilgi eksikliğinin doğal bir sonucudur.

B-Öğretmenlik meslek bilgisine yönelik sorunlar	Evet	Kısmen	Hayır
	%	%	%
1-Bir öğretim aracı olarak drama yöntemini kullanabilirim.	-	31,8	68,2
2-Drama yöntemini diğer öğretim yöntem-teknikleri ile nasıl kullanacağımı bilirim.	4,5	33	62,4
3-Drama uygulamalarını Türkçe dersinin hangi kısmında kullanacağımı bilirim.	13,6	40,9	45,5
4-Drama çalışmaları ile sınıfta etkili öğretimi gerçekleştirebilirim.	25,8	34,8	39,4

Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemini kullanmada öğretmenlik meslek bilgisine yönelik sorunlarla ilgili görüşleri değerlendirildiğinde;

Türkçe öğretmenlerinin % 68,2'sinin bir öğretim aracı olarak dramayı kullanamadığı, % 31,8'inin ise Kısmen kullanabildiği; % 62,4'ünün drama yöntemini diğer öğretim yöntem-teknikleri ile nasıl kullanacağını bilmediği, % 33'ünün ise Kısmen bildiği; % 45,5' inin drama uygulamalarını Türkçe dersinin hangi kısmında kullanacağını bilmediği, % 40,9'unun ise Kısmen bildiği; % 25,8'inin drama çalışmalarını etkili öğretimi gerçekleştirmede kullanabildiği belirlenmiştir. Öğretim sürecinde uygun öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmak başarı için en etkili gerekliliklerdendir. Araştırma bulgularına göre, öğretmenlerin de diğer öğretim yöntemleri ile drama yöntemini nasıl kullanacaklarını bilmedikleri görülmektedir. Ayrıca hem öğretim yöntemleri bilgisinin hem de drama sürecine dair bilgi eksikliğinin bir sonucu olarak Türkçe dersinin hangi kısımlarında drama çalışmalarına yer verileceği Türkçe öğretmenleri tarafından çoğunlukla bilinmemektedir. Buna ek olarak Türkçe öğretmenlerinin sadece % 25'inin drama ile etkili öğretimi gerçekleştirebileceğine inanması da drama kullanımı açısından büyük bir engelin olduğunu ortaya koymaktadır.

<i>C-Türkçe dersinin içeriğine yönelik sorunlar</i>	Evet	Kısmen	Hayır
	%	%	%
1-Türkçe dersi konuları drama çalışmalarına uygundur.	6,1	45,5	48,5
2-Türkçe konularına göre yapılacak drama etkinlikleri farklılaşır.	3	47	50
3-Okuma, dinleme/izleme, konuşma, yazma ve dil bilgisi alanlarının hepsinde dramayı etkili kullanım.	12,1	37,9	50
4-Sözlü ve yazılı iletişim becerilerini kazandırmada drama uygulamalarından yararlanabilirim.	10,6	43,9	45,5

Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemini kullanımında dersin içeriğinden kaynaklanan sorunlarla ilgili görüşleri değerlendirildiğinde;

Türkçe öğretmenlerinin sadece % 6'sının Türkçe dersi konularının dramaya uygun olduğunu kabul ettiği; % 3'ünün konulara göre drama çalışmalarının farklı olacağını bildiği; % 50'sinin temel dil becerilerinin öğretiminde dramayı kullanmadığı, % 37,9'unun ise kısmen kullandığı ve % 10,6'sının dramadan sözlü ve yazılı iletişim becerisi kazandırmada yararlandığı tespit edilmiştir. Ulaşılan bulgular Türkçe öğretmenlerinin ders konularının dramaya uygunluğundan yeterince haberdar olmadıklarını ve temel dil becerilerini kazandırmada etkili kullanılmasına yönelik de yeterli etkinlikler yapmadıklarını göstermektedir.

<i>D-Öğretim ortamına yönelik sorunlar</i>	Evet	Kısmen	Hayır
	%	%	%
1-Türkçe dersinde drama yöntemini uygularken gerekli araçları temin etmede zorluk yaşıyorum.	54,5	43,9	1,5
2-Drama çalışmaları için ayrı bir mekâna gereksinim duyuyorum.	7,6	34,8	57,6
3-Sınıf mevcudu drama uygulamalarını zorlaştırır.	95,5	1,5	3

Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemini kullanımında öğretim ortamından kaynaklanan sorunlarla ilgili görüşleri değerlendirildiğinde;

Türkçe öğretmenlerinin % 54,5'inin drama yöntemini uygularken gerekli ortam özelliklerini ve araçları temin edemediği, % 43,9'unun ise Kısmen temin edebildiği; % 7,6'sının drama çalışmaları için ayrı bir mekâna gereksinim duyduğu, % 57,6'sının buna gerek duymadığı; % 95,5'inin sınıf mevcudunun drama çalışmalarını zorlaştırdığını düşündüğü belirlenmiştir. Drama çalışmalarının yapılacağı ortam, özenle döşenmiş bir salon ya da bir sınıf, hatta koridor, müze veya kütüphane olabilir. Önemli olan bu ortamda öğrencilerin/katılımcıların rahat davranabilmeleri, özgürlüğü, yaratıcılığı hissedebilmeleri ve doğaçlama performans sergileyebilmeleridir.

E-Öğrenciye yönelik sorunlar		Evet	Kismen	Hayır
		%	%	%
Türkçe				
	1-Öğrenciler canlandırmalara gerekli düzeyde katılır.	6,1	46	48
	2-Öğrenciler doğaçlama yapmada yeterlidir.	10,6	37,9	51,5
	3-Öğrenciler etkin olarak rol-görev alabilirler.	4,5	40,9	54,5
	4-Öğrenciler drama sürecinde rahat davranabilirler.	4	41,9	54
	5-Öğrencilerin drama sürecine alışmaları zaman alır.	50	40,9	8,1
	6-Öğrenciler drama sürecindeki canlandırmalarda kendilerini ifade edebilirler.	7,6	39,4	53
	7-Not kaygısı öğrencinin katılımını olumsuz etkiler.	80,3	19,7	-

öğretmenlerinin drama yöntemini kullanımında öğrencinden kaynaklanan sorunlarla ilgili görüşleri değerlendirildiğinde;

Türkçe öğretmenlerinin % 48'inin öğrencilerin canlandırmalara gerektiği kadar katılmadığını, % 46'sının ise Kismen katıldığını düşündüğü; % 10,6'sının öğrencilerin doğaçlama yapmada yeterli olduğunu, % 4,5'inin öğrencilerin drama çalışmalarında etkin olarak rol-görev alabildiğini, % 4'ünün öğrencilerin drama sürecinde rahat davranabildiğini, % 50'sinin öğrencilerin drama sürecine alışmalarının zaman alacağını düşündüğü, sadece % 7,6'sının öğrencilerin drama sürecinde kendini rahatça ifade edebildiğini ve % 80'inin öğrencilerin not kaygısı güderek drama çalışmalarına katılmasının olumsuz etkiye sahip olduğunu düşündüğü tespit edilmiştir. Drama sürecinde öğrenci/katılımcının istekli olması, rahat davranabilmesi, yaratıcı ve doğaçlama süreçlerde görev alabilmesi çok önemlidir. Türkçe öğretmenleri de öğrencileri sürece ısındırmak için bunları sağlamak zorundadır.

F-Diğer sorunlar		Evet	Kismen	Hayır
		%	%	%
Türkçe				
	1-Okul müdür/müdür yardımcıları, Türkçe dersinde drama yönteminin kullanılmasında teşvik edicidir.	1,5	42,4	56,1
	2-Diğer Türkçe öğretmenleri ve diğer öğretmenler drama yöntemini kullanmada destek olur.	3	22,7	74,2
	3-Drama etkinlikleri için ailelerin sosyoekonomik ve kültürel özelliklerinden kaynaklanan sorunlar yaşamam.	72,7	6,1	21,2

öğretmenlerinin drama yöntemini kullanımında yaşanan diğer sorunlarla ilgili görüşleri değerlendirildiğinde; Türkçe öğretmenlerinin % 56,1'inin okul müdür/yardımcılarının Türkçe dersinde drama yönteminin kullanımını teşvik etmediklerini, % 42,4'ünün kısmen teşvik ettiklerini düşündüğü; % 74,2'sinin diğer Türkçe öğretmenleri ve farklı branştan öğretmenlerinin drama yöntemini kullanmada teşvik edici olmadıklarını düşündüğü; % 72,7'sinin ise ailelerin sosyoekonomik ve kültürel özelliklerinden kaynaklanan sorunlar yaşadıklarını düşündüğü tespit edilmiştir. Drama çalışmalarında Türkçe öğretmenin okul müdür ve yardımcılarının desteğine ihtiyacı

bulunmaktadır. Hem ortamın gereksinimlerinin giderilmesi, hem de bu etkinliğin devamlılığının sağlanması için iş birliği içinde olunmalıdır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırmanın amacı, Türkçe öğretiminde drama yönteminin kullanımıyla ilgili sorunları öğretmen görüşlerinden hareketle belirlemektir. Bu amaçla yapılan araştırmanın bulgularına göre: Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemi ile ilgili yeterli kuramsal hazırbulunuşluğa sahip olmadıkları, ayrıca Türkçe öğretmenlerinin % 72,7'sinin dramayı tiyatro olarak kabul ettiği tespit edilmiştir. Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemini kullanmada öğretmenlik meslek bilgisine yeterli düzeyde sahip olmadığı, Türkçe öğretmenlerinin % 68,2'sinin bir öğretim aracı olarak dramayı kullanmadığı, % 87,9'unun lisans döneminde drama ile ilgili aldığı eğitimin yetersiz olduğu belirlenmiştir.

Araştırma bulgularına göre, Türkçe öğretmenlerinin diğer öğretim yöntemleri ile drama yöntemini nasıl kullanacaklarını bilmedikleri ortaya çıkmıştır. Ulaşılan bulgular Türkçe öğretmenlerinin ders konularının dramaya uygunluğundan yeterince haberdar olmadıklarını ve temel dil becerilerini kazandırmada etkili kullanılmasına yönelik de yeterli etkinlikler yapmadıklarını göstermektedir. Türkçe öğretmenlerinin % 54,5'inin drama yöntemini uygularken gerekli ortam özelliklerini ve araçları temin edemediği tespit edilmiştir. Türkçe öğretmenlerinin % 48'inin öğrencilerin canlandırmalara gerektiği kadar katılmadığını, % 4'ünün öğrencilerin drama sürecinde rahat davranabildiğini, sadece % 7,6'sının öğrencilerin drama sürecinde kendini rahatça ifade edebildiğini ve % 80'inin öğrencilerin not kaygısı güderek drama çalışmalarına katılmasının olumsuz etkiye sahip olduğunu düşündüğü tespit edilmiştir.

Buna ek olarak, Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemi ile ilgili okul yöneticileri, diğer öğretmenler ve velilerden kaynaklanan çeşitli sorunlarının olduğu belirlenmiştir.

Araştırma sonuçlarından hareketle;

- ✓ Türkçe öğretmenliği lisans programındaki Tiyatro ve Drama Uygulamaları dersinin farklı dönemlerde uygulanacak şekilde kredi ders saatinin artırılması, ayrıca tiyatro ve drama derslerinin birbirinden ayrı dersler olarak sürdürülmesi,
- ✓ Türkçe öğretmenlerine lisans döneminde drama uygulamaları için gerekli imkânların sağlanması,
- ✓ Türkçe öğretmenlerine hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenerek drama ile ilgili bilgi ve deneyimlerinin artırılması,
- ✓ İlköğretim okullarında Türkçe ve diğer derslerde dramanın kullanılması için gerekli gereksinimlerin okul idarecilerince sağlanması,
- ✓ Türkçe Dersi Öğretim Programında hangi temel dil becerisinin öğretiminde drama yönteminin ne şekilde kullanılacağına örneklerle (etkinlikler) açıklanması,
- ✓ Ayrıca velileri drama konusunda bilgilendirici çalışmaların yapılması,
- ✓ Drama yönteminin kullanımına yönelik eğitim kurslarının Milli Eğitim Bakanlığı tarafından da tüm yurt genelinde yapılması,

- ✓ Türkçe eğitimi ile ilgili akademik çalışmalarda drama yönteminin kullanıldığı uygulamalı (deneysel) çalışmalara yer verilmesi önerilebilir.

TARTIŞMA

Meslek hayatında Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemini kullanabilmeleri için drama alan bilgisi açısından (Drama kavramı, tarihi gelişimi, kuramsal bilgi, teknik ve stratejileri, uygulama aşamaları, yaratıcılık ve doğaçlamayı geliştirme, alandaki yayınları takip, süreci düzenleme, değerlendirme, değiştirme ve yenileme, iş birliği yapma vb.) yeterli olmaları gereklidir (Maden, 2010b: 127). Ulaşılan bulgularda olduğu gibi, Adıgüzel'in (2002: 23) drama yöntemini kullanan öğretmen/liderlerin drama uygulamalarında yaşadığı sorunlarla ilgili yaptığı araştırmada, drama alanı ile ilgili kuramsal bilgi eksikliği, bununla ilgili hizmet içi programların olmaması ve sahne beklentileri, gösteri amaçlı çalışmalarda gerekli tiyatro alanı ile teknik bilgisizlik vb. yetersizliklerin uygulamalarda sorunlara yol açtığı görülmüştür. Aynı zamanda Ormanlı ve Ören (2010)'in sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerine göre dramanın ilköğretimde kullanılabilirliğini değerlendirdikleri çalışmada ulaşılan sonuçlarla benzerlik göstermektedir. Bunlara ek olarak, drama yöntemini kullanacak öğretmenler, kaynak temini, ilgili uzman ve kuruluşlarla olan iletişimsizlik, koordinasyon eksikliği, ortak çalışmaların yapılmaması, çalışmaların gizli tutulması, katılacakları liderlik kurs çalışmalarının yaygın olmaması, yayınların kendi derslerine yönelik olmaması ve çoğunun çeviri olması, dramayla ilgili danışmanlık hizmeti verebilecek bir kuruluşun olmaması, yayınların birbirine benzer olması, disiplinlere göre içerikleri düzenlenmiş yazılı ve görsel yayınların yapılmaması vb. birçok sorunla karşılaşabilmektedir. Tüm bu eksikliklere rağmen kendi imkânları ile drama çalışmalarını yapmaya, akademik anlamda öğretmeye çalışan öğreticiler de yok değildir. Ancak öncelikle dramanın öneminin eğitimle ilgili resmi kurumlarca kavranması, öğretim programlarının bu dikkatle hazırlanması gereklidir. Liderlik kurslarının çok uzun sürmesi ve yaygın olmaması, ilgili resmi kurumların desteği alınarak bu kursların ticari kaygısının azaltılmaması önümüzdeki dönemlerde drama çalışmalarında aynı sorunların yaşanabileceğini göstermektedir.

Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemine yönelik yaşadıkları başka bir büyük sorun ise öğretmenlik lisans eğitimi döneminde alınan drama eğitiminin Türkçe öğretmenlerinin bu yöntemi etkili kullanımı için yeterli olmamasıdır. Bu bağlamda Türkçe Eğitimi Bölümü lisans programında drama eğitiminin durumuna bakıldığında; YÖK'ün yeni yapılanma çalışmaları çerçevesinde önce *Tiyatro ve Canlandırma* (1998–99) adıyla yürütülen VII. Yarıyıl dersinin *Tiyatro ve Drama Uygulamaları* dersi olarak değiştirilmesi ile birlikte drama Türkçe öğretmeni yetiştirmede bir nebze de olsa önem elde etmiştir (YÖK, 2007). Ancak bu dersin bir yarıyıldan 2 saat teori 2 saat uygulamalı olması, hem tiyatro hem de drama alanının teorik altyapısıyla birlikte uygulama aşamalarının da bir beceri hâlinde kazandırılması için yeterli olamamaktadır (Aslan, 2006: 119-121). Bu nedenle *Tiyatro ve Drama Uygulamaları* dersinin I-II şeklinde iki yarıyıl devam etmesinin Türkçe öğretmeni adaylarının hem tiyatro oyunu sahneleme ile ilgili hem de drama çalışmalarının ilke, teknik ve aşamalarına dair bilgileri uygulama boyutunda edinmesinde daha etkili olacaktır. Ayrıca bu düzenleme ile Türkçe öğretmeni adaylarının VII. ve VIII. yarıyıldan itibaren okullarında sürdürdükleri Öğretmenlik Uygulaması ve Okul Deneyimi derslerinde drama çalışmalarına dair öğrendiklerinin pratiklerini yapmaları için imkân sağlanabilir. *Tiyatro ve Drama Uygulamaları* dersi

kapsamında öğretmen adaylarına yalnızca okul tiyatrosu ya da bir piyes seçip sahnelemek için örnek çalışmalar yaptırılarak ders tamamlanmamalı, dersin hedeflerine uygun olarak tiyatronun eğitime katkısı, bunun nasıl kullanılacağı, okul tiyatrosunun özellikleri ile birlikte dramanın bir öğretim aracı olarak nasıl kullanılacağı, ilkeleri, aşamaları ve uygulama özellikleri öğretmen adaylarına yöntemi kullanabilme becerisi halinde kazandırılmalıdır. Bu önlemlerin yanında Türkçe öğretmeni adaylarının lisans döneminde gördüğü uygulamalı derslerde drama yönteminin kullanımının teşvik edilmesi de yöntemin tanınması ve kullanılması için fayda sağlayabilir.

Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemini başarı ile kullanabilmesi için uygun drama tekniklerini bilmesi ve kullanması gerekir. Ancak drama uygulamalarından gerekli verimi alabilmenin ön koşullarından biri yıllık ders programlarının süre ve içerik bakımından dikkatle hazırlanmasıdır (Öztürk, 2007: 113). Buna rağmen ilköğretim Türkçe dersi programındaki konu ve ilgili etkinliklerin çokluğu, sürenin yeterli olmaması drama çalışmalarının kullanımını engellemektedir. Ayrıca, drama yöntemi ile işlenecek derste anlatılacak konu, dramanın gerektirdiği doğaçlamaya, yaratıcı ifadeye, hareketlere ve sözlü ifadelere uygun olmayabilir (Maden, 2010b: 132).

Araştırma bulgularına göre, okullarda drama çalışmalarında kullanılan ortamlar da önemli bir sorun teşkil etmektedir. Bakımsız, havasız, gürültülü vb. özellikte uygun olmayan yerlerde, küçük sınıflarda drama çalışmaları yapılmaya çalışılmaktadır. İlköğretim drama derslerinde devlet okullarının çoğunda hatta özel okullarda bile drama için gerekli araç-gereç ve diğer materyalleri koyabilecek bir dolabın bulunmadığı görülmektedir (Öztürk, 2007). Adıgüzel (2002: 24) de yaptığı çalışmada sınıfın kalabalık olmasının drama lideri/öğretmeni için önemli bir sorun oluşturacağını öğretmen/lider görüşlerinden hareketle ortaya koymuştur. Araştırmada ulaşılan bulguların, daha önce de fark edildiği, Türkçe derslerinde de drama için uygun bir ortam bulunmamasının bir sorun oluşturduğu söylenebilir. Drama yapılacak mekânların eksikliğinin drama çalışmalarını engellediğini Ormancı ve Şaşmaz Ören (2010) öğretmen adaylarının görüşlerinden hareketle ortaya koymuşlardır. Yaptıkları araştırma sonucunda öğretmen adaylarının dramanın uygulandığı sınıflarda bazı sorunlarla karşılaşabileceklerini ve bu sorunların özellikle araç gereç ve materyal konusunda yaşanacağını düşündükleri tespit edilmiştir. Aynı şekilde Gürol'un (2003) yaptığı çalışmada da öğretmenlerin drama sürecinde araç-gereç ve uygun ortamı hazırlamada sorun yaşadıkları ortaya konmuştur. Ancak özverili Türkçe öğretmenleri ders işledikleri sınıfı etkili bir şekilde ısınma oyunları ve çeşitli drama teknikleri kullanarak canlandırma ve performansın sergilenebileceği drama mekânları haline getirebilir.

Araştırma bulgularına göre, drama sürecinde Türkçe öğretmenleri, öğrenciden kaynaklanan sorunlar da yaşamaktadır. Dramanın vazgeçilmez öğelerinden biri de katılımcı/öğrencidir. Öğrenciler/katılımcılar, drama çalışmalarının kredi/not tamamlama olarak görmektedir. Değerlendirme sürecindeki paylaşım, gözden geçirme, tartışma onları pek ilgilendirmemektedir. Burada öğretim hedefleri ile değil not alma ve sınıf geçme beklentileri ile ilgilidir. Yapay ortamlarda ve rollerle eğitimlerini denetleyememektedirler. Özgürlükle, sorumsuzluğu birbirine karıştırmaktadırlar (Öztürk, 2007: 114). Buna ek olarak drama çalışmalarında öğrenci ile ilgili olarak, öğrencinin isteksizliği, rol paylaşımında problem yaşaması, kendini ifade etmedeki yetersizliği, ne yapması gerektiğini anlayamaması, seçilen dramanın düzeyine uygun olmayışı, drama yeteneği olanların sürekli ön plana

çıkması çeşitli aşamalarda sorun oluşturabilmektedir (Ormancı ve Şaşmaz Ören, 2010). Drama yöntemini uygulayan öğretmenlerin/liderlerin öğrencilerle ilgili görüşlerinden hareketle Adıgüzel (2002), hep ısınma aşamasında oyun oynamak istediklerini, çalışmaya katılma, ilgi gösterme açısından yetersiz olduklarını, içine kapanık çocukların doğaçlama katılmak istemediklerini, paylaşmaktan uzak kaldıklarını ve sürece hemen uyum sağlayamadıklarını tespit etmiştir. Yapılmış benzer çalışmalar, araştırma sonuçlarını desteklemektedir.

Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemini kullanırken, okul idarecileri, diğer öğretmenler ve velilerle ilgili sorunlarının da var olduğu araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır. Ancak okul müdür ve yardımcılarının teşvik edici olmayan yaklaşımları Türkçe öğretmenlerini drama çalışmalarında yalnızlaştırmaktadır. Kurum yöneticileri bu etkinliklere yılsonu ve belirli günlerde sahnelenecek oyun çalışmaları gözüyle baktıkları için, öğretmenler bütün drama çalışmalarını kendi gayretleri ile sürdürmektedir (Öztürk, 2007). Drama çalışmaları belirli günler için oyun sahneleme çalışması olarak düşünülmemeli ve sınırlandırılmamalıdır. Drama ve oyun sahneleme (tiyatro) benzer yönleri olsa da farklı çalışma süreçlerine gereksinim duyar. Bunun yanında okul idaresi tarafından dramanın bir ders ve öğretim etkinliği olarak görülmemesi, daha çok bir sosyal oyun gibi algılanması, “olsa da olur, olmazsa da” düşüncesiyle yanılıya düşmeleri, gerekli araç-gereçleri ve diğer imkânları sağlamadaki ilgisizlikleri, bürokratik işlemlerin ön plana çıkartılması gibi sorunlarla öğretmenler karşılaşabilmektedir. Diğer öğretmenlerle iletişim eksikliği, yapılanların paylaşılmaması, drama çalışmalarının önemsememesi, ortak çalışmaların yapılamaması, sorunlu öğrenciler için problemi çözme aracı olarak dramanın tanınması gibi sorunlar yaşanmaktadır. Ayrıca öğrenci velilerinin dramayı bir tiyatro gösterisi olarak bilmeleri, gösteri beklemeleri, dramayı tanımadıkları için önemsememeleri, çocukların sorunlarını sihirli bir değnek gibi çözmesini beklemeleri vb. bilinçsiz yaklaşımlar öğretmenleri zor durumda bırakmaktadır (Adıgüzel, 2002: 25-27).

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, H. Ö. (1993). *Oyun Ve Yaratıcı Drama İlişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Adıgüzel, H. Ö. (2002). *İlköğretim Drama ve Tiyatro*, Ed. Naci Aslan, Ankara: Oluşum Yay. Fersa Matbaacılık.
- Adıgüzel, H. Ö. (2006). Yaratıcı Drama Kavramı, Bileşenleri ve Aşamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1, 17-31.
- Airasian, P. W. (2005). *Classroom Assessment* (5. Baskı). New York: McGraw-Hill.
- Akoğuz, M. (2002). *İletişim Becerilerinin Geliştirilmesinde Yaratıcı Dramanın Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Arslan E, Erbay F., & Saygın, Y. (2010). Yaratıcı Drama İle Bütünleştirilmiş İletişim Becerileri Eğitiminin Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin İletişim Becerilerine Etkisinin İncelenmesi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23,1-8
- Aslan, N. (Edit.) (2006). *Drama ve Tiyatro*, Ankara: Oluşum Yay. Fersa Matbaacılık.

- Aydede, M. N. (2006). *İlköğretim Altıncı Sınıf Fen Bilgisi Dersinde Aktif Öğrenme Yaklaşımını Kullanmanın Akademik Başarı, Tutum Ve Kalıcılık Üzerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Bayrakçı, M. (2007). *Okul Öncesinde Yaratıcı Drama Etkinliklerinin İletişim Becerilerinin Gelişmesi Üzerindeki Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Best, J. W. & Khan, J. V. (1993). *Research in education* (7th ed.). Needham Heights, MA: Allyn and Bacon.
- Bilen, M. (1996) *Plandan Uygulamaya Öğretim*, Ankara: Aydan Web Tesisleri.
- Cohen, L. & Manion, L. (1997). *Research methods in education*. 4th ed. London: Routledge.
- Çebi, A. (1996). *Öğretim Amaçlı Yaratıcı Drama Yoluyla İmgesel Dil Becerisinin Geliştirilmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde Araştırma Yöntem Ve Metotlarına giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Girgin, T. (1999) *Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Yaratıcı Drama Etkinlikleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gürol, A. (2003). Okul Öncesi Öğretmenleri ile Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Eğitimde Dramanın Uygulanmasına İlişkin Görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, S.158.
- <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/158/gurol.htm> Erişim Tarihi: 10.11.2010
- Johnson, L. & O’Neill, C. (1984). *Dorothy Heathcote: Collected Writings On Education And Drama*, Essex: Anchor Brendon Ltd.
- Kara, Y. & Çam F. (2007). Yaratıcı Drama Yönteminin Bazı Sosyal Becerilerin Kazandırılmasına Etkisi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 32; 145-155
- Karasar, N.(2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (10.baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karateke, E.(2006). *Yaratıcı Dramanın İlköğretim II. Kademedede 6. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerine Olan Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Kempe, A. (2003). The Role Of Drama İn The Teaching Of Speaking And Listening As The Basis For Social Capital. *Research in Drama Education*, 8 (1), 65-78.
- Köklü, S. (2003). *Türkçe Öğretiminde 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerine Dinlediğini Anlama Davranışının Kazandırılmasına Dramatizasyonun Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Maden, S. (2010a). Türkçe Öğretmenlerinin Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Öz Yeterlikleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 7(14): 259 - 274

- Maden, S. (2010b). *İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Dersinde Drama Yönteminin Temel Dil Becerilerinin Kazanımına Etkisi (Sevgi Teması Örneği)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- O'Neill, C. & Lambert, A. (1995). *Drama structures: A practical handbook for teachers*. Hutchinson, London.
- Okvuran, A. (1995) Çağdaş İnsanı Yaratmada Yaratıcı Drama Eğitimin Önemi Ve Empatik Eğilim Düzeylerine Etkisi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 27(1), 185–194.
- Ormancı, Ü. & Şaşmaz Ören F. (2010). Dramanın İlköğretimde Kullanılabilirliğine Yönelik Sınıf Öğretmeni Adaylarının Görüşleri: Demirci Eğitim Fakültesi Örneği, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 43, (1): 165-191.
- Özdemir, L. (2003). *Yaratıcı Drama Dersinin Duygusal Zekâ Gelişimine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Öztürk, A. (2007). *Yaratıcı Drama Uygulamalarında Güncel Sorunlar*. “Dramaya Çok Yönlü Bakış”, Ed. Naci Aslan, Ankara: Oluşum Yay. Fersa Matbaacılık. s.111-115.
- San, İ. (1996). Yaratıcılığı Geliştiren Bir Yöntem Ve Yaratıcı Bireyi Yetiştiren Bir Disiplin: Eğitsel Yaratıcı Drama. *Yeni Türkiye Dergisi Eğitim Özel Sayısı*, 2(7), 148-160.
- Ünsal, B.(2005). *İlköğretim İkinci Kademe (6, 7, 8. Sınıflar) Türkçe Dersinde Drama Yönteminin Çocukların Dil ve Anlatım Becerilerine Katkısı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- YÖK. (2007). *Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri*. Ankara: Bilkent YÖK Yayınları.